

AZ ELSŐ HAZAI RÁDIÓOPERETT

SULHÓF JÓZSEF: MENYASSZONY VÖLEGÉNY NÉLKÜL

A tömérdek hígmesejű, izlésrontó, élettől elrugaszkodott és valóságot csúffá tevő operett megszülte a fámát: — elavult és hasznavehetetlen műfaj, s megért arra, hogy az álszó-
rakoztató giccsek lombtárába kerüljön. Ha a tartalomra értjük a célzást, s a grófkisasszonyok, bárók, tábornokok, miniszterek, lovagok, földesurak cifraruhás táborának negédes szerelmi történeteit ítéljük életfogytiglani száműzetésre — helyesen járunk el.

Am mi legyen az operett nélkü-
lözhetetlen kísérőjével, a zenével? Nem ritka eset, hogy az értékes, maradandó zene kedvéért megkegyelmezzünk a vérszegény, olcsóélcű mesének. Példa rá a sok, ma már klasszikusnak számító Strauss, Milöcker, Zeller, Lehár, stb. operett. S ha már ezek zenéje — amely átmentette, néha pedig ránlöcsölte a multba hulló cselekményt is —, ma is „megállja a helyét” s kellemes perceket szerezve felcsendülhet hangverseny dobogón, a rádióban, néha meg színpadon is, szinte önma-
gatói adódik a megoldás: mai tárgy-
yu, korszerű és az életünkéből me-
ritő operettet kell írni.

Hiszen az operett nem jegyezte el magát a multszázadbeli romantikus mesékkal, és senki sem állíthatja, hogy azért elvetni való, maradi és „javíthatatlan” műfaj, mert keletkezésekor főleg a kispolgári izlést kiszolgáló mesékkal tömték tele. Mint énekes-zenés vígjáték nagyszerűen alkalmazható színjátszási forma. Sőt ezen túlmenően, a színpadi operett ujjaéledését éppen az a tény szorgalmazza, hogy modern kivitelben nagyszerűen bevált a televízió, mozivásznon, s nem utolsó sorban a rádióban is. Tehát az operettnek, mint zenés műfajnak, megvan a létjogosultsága, méghezzá sokféle formában létezhet, mint rádiójáték, színpadi mű, stb. természetesen azzal a feltétellel, hogy tartalma nemcsak a szórakozási igénynek, hanem a nevelési követelményeknek is megfelelően. (Az utóbbin azt értjük, hogy a mai elfogadható népszerű vígjáték bizonyos minőségi értékével bírjon, életizű legyen s ne építsen fölünk távolálló ábrándvilágokat, hanem a maga könnyebb és derűlátó módján mindennapi örömeinkkel, bajainkkal foglalkozzon.)

Ezek után megokoltnak tartjuk, hogy a noviszádi rádió műsorába iktatta Sulhóf József (szövegíró) és Darko Krajics (zeneszerző) Menyaszony völgegy nélkül című rádióoperettjét, amely azzal a megtisztelő címmel is kérkedhet, hogy a maga nemében elsősülött az országban.

A szerző eredeti rádióoperettet írva eleve lemondott a szemgyönyörködtető színpadi látványosságról, s a rádió kifejező eszközeire: az énekre, zenére, párbeszédre, s általában a hanghatásokra építette kétfelé ágazó meséjét. (A cselekmény egy nagyvárosi operett színházban kezdődik. Az előadáson egy fiatal vidéki lány csalódottan veszi észre, hogy mellette nem réglátott és hűtlen völgegye ül, hanem egy ismeretlen fiatalember, aki egyébként kezdő zeneszerző. Ők ketten elhagyják az előadást, és nekivágnak a nagyváros forgatagának, hogy felkutassák a csapodár völgegyt, aki régóta nem adott magáról életjelt és ime a beígért találkára sem jött el az operett színházba. Sok viszonzatlanság után meg is találják, ám mint lenni szokott, a véletlen ismeretség rokonszenvet szült, a leány beleszeretett kísérlőjébe s lemondott völgegyéről, aki szintén megtalálta a maga vigaszát.)

A mese rádiószerűsége abban rejlik, hogy a két irányban bonyolódó történet (a rivaldán „klasszikus operett” játszódik le, a nézőtérén pedig két fiatal találkozik és a természet elhagyva Veszpán bejárja a várost), lehetővé tette, a gyors színváltozást, jobban mondva hangváltozást, s kétfelé osztva a hallgató figyelmét hatásosabban és könnyebben meglephette egy-egy váratlan fordulattal, ötlettel.

Ám ez azzal a veszéllyel járt, hogy a kétfelé lekötött rádióhallgató — a hiányosan s néha rosszul alkalmazott hanghatások miatt — pillanatokra elveszti az esemény fonálát és kiköppen a cselekmény folyamatoságából. Ehhez hozzájárult az is, hogy egyes szereplők hangszíne, kiejtése, hangképzése, és általában beszéde nem egyénien sajátos, nem felismerhetően differenciált, úgyhogy a hallgató nem tudja azonnal felismerni, ki beszél. (Ezt okvetlenül fel kellett vetni, mert az operettbemutató túlmenően a rádiójátékok külön problémája az, hogy kevés az egyéni színezetűvé ápolt, sajátos csengésű jellemalakító — hang.) Mondanunk sem kell, hogy éppen a szereplő beszédtechnikája, az adott esetben énektudása is a legfontosabb, mert ezen múlik minden. Ezért ez az operettbemutató is, mint zenével és egyben énekkel párosított rádiójáték, előtérbe helyezte a hanghatások (beszéd, ének, zene, zöreij) elsődleges fontosságát, ami érthető is, hiszen erre épül az egész előadás.

A rendezés és az alakítás méltatását más alkalomra halasztva elmondhatjuk, hogy ez az első hazai rádióoperett, véleményünk szerint, kiállta a próbát, főleg zenéjét tekintve, s ha még úttöréssel járó fogyatékoságai miatt nem is lehetett hibátlan és a meséje is túlnyomórészt tapogatózó kísérlet az újszerűség, indokoltabb tartalom irányában, mégis bebizonyította, hogy az operettnek, külön pedig a hallgatók tömegéhez szóló rádióoperettnek jövője van és érdemes ápolni, ajánlatos vele foglalkozni, természetesen szemünk előtt tartva nevelődő új közönségünk igényeit és követelményeit.